Matkalla Liikkuvaksi kouluksi
Kunta koulujen tukena

Jukka Karvinen
Erityisasiantuntija
VALO

Koska keskustelu täällä Suomessa tuntuu keskittyvän Pisan tuloksiin (akateemiseen älykkyyteen), iPadien tarpeellisuuteen ja siihen, saako hiihtolenkillä oleva oppilas poistua hetkeksi opettajan silmistä, ehdotan, että kaikki tämän hetkiseen koulusysteemiin kyllästyneet oppilaat, vanhemmat ja opettajat nostavat hemmetillisen älämölön.

Opetus annetaan valmiiksi pureskeltuna ja se ei kiinnosta enää ketään. Eli opettaja pois luokan edestä ja hänet alennetaan assistentiksi.

Jos lapsi ei opi tällä 300 vuotta vanhalla pedagogiikalla, hänet siirretään pois. Tukiopetukseen, pienryhmään, erityisluokalle. Ja vain siksi, ettemme ymmärrä, miten hän oppii.

Olen kysellyt opettajilta mielipiteitä tästä asiasta ja suurin este muutokselle tulevat olemaan opettajat. Jo kirjasarjan vaihto Otavasta WSOY:hyn tai päinvastoin saa aikaan hyperventilaatiota, puhumattakaan pulpettien poistosta ja keinutuolin tuomisesta luokkaan.

Ja jos ei muu auta, otetaan lapset pois homeisista ja vanhanaikaisista kouluista ja perustetaan oma.

Maarit Korhosen ajatuksia nykykoulusta: **Älykkyyttä on muutakin kuin akateemista.** 2.1.2014.

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa

Indikaattorin kuvaus

Indikaattori ilmaisee niiden nuorten osuuden, jotka harrastavat hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vapaa-ajalla tavallisesti korkeintaan tunnin viikossa.

Tarkempi indikaattorikuvaus

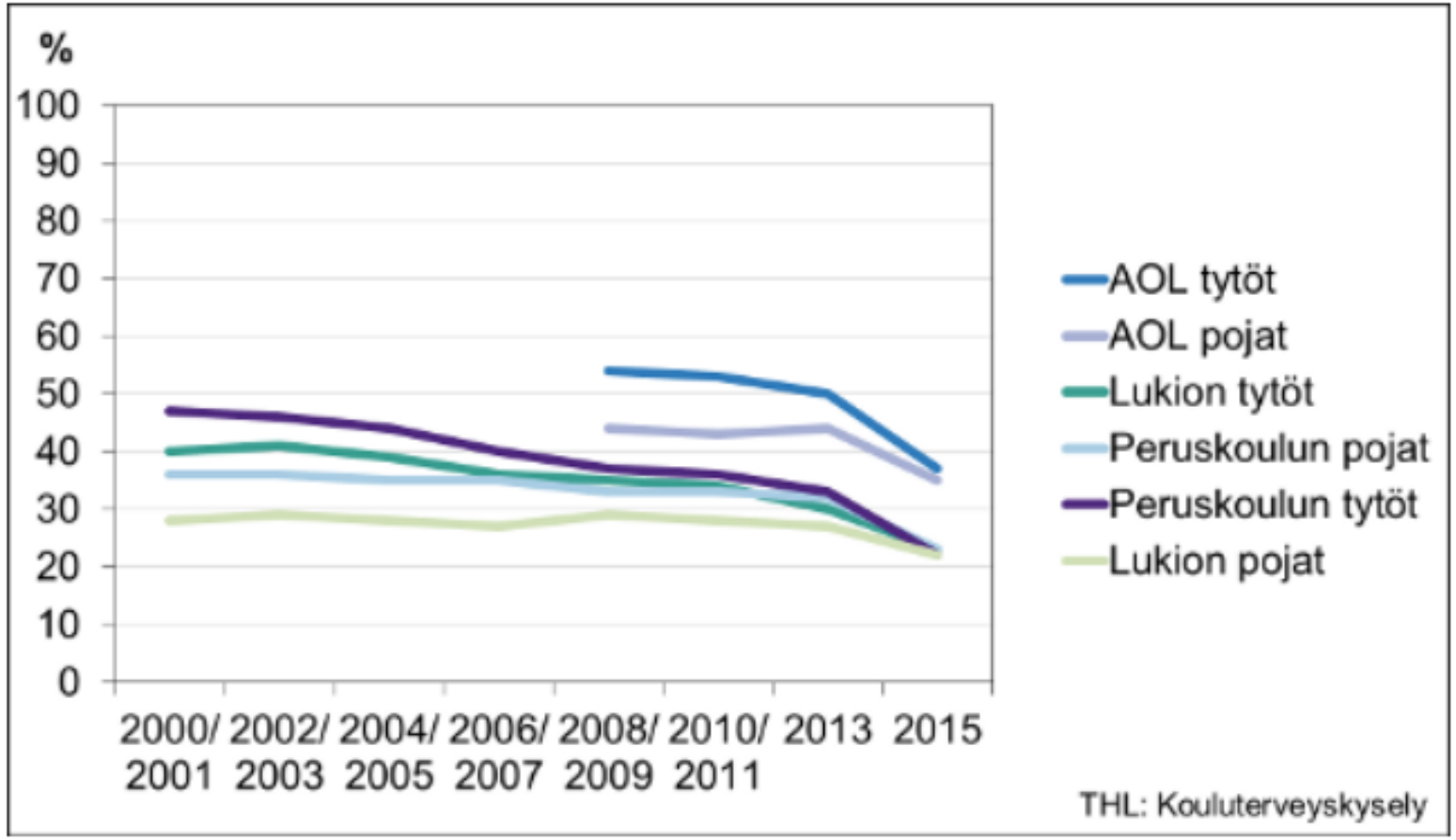

Johtaminen
tukee oppilaiden ja
henkilöstön liikkumista

Opetuskäytännöillä
lisätään toiminnallisuutta
ja katkaistaan istumista

Ilmapiiri on
liikkumismyönteinen

Vuorovaikutus
henkilökunnan ja
oppilaiden välillä

Liikkuvan koulun toimintakulttuuri

Turvallinen
arki

Koulun tilat ja piha
innostavat liikkumaan

Säännöt eivät
turhaan estä liikettä
vaan kannustavat

Oppilaat osallistuvat
suunnitteluun, toteutukseen
ja päätöksentekoon

LIIKKUVA KOULU
skolan i rörelse

yhdessä tekemistä

vastuullisuutta ja pitkäjänteisyyttä

käytännönläheisyyttä

koulun itsearviointia

pienin askelin etenemistä

osallisuutta

valo

Kunnat koulujen tukena

1. Omistus kaupunki / kunta
    - Kirjaukset kunnan keskeisissä asiakirjoissa: kunnan strategia tai kehittämissuunnitelma
    - Hyvinvointisuunnitelma ja hyvinvointikertomus (THL:n sivuilla seuranta)
2. Sivistystoimi johtaa – vastuuhenkilö ja työpari
    - Sivistystoimen strategia ja tavoitteet – jämäkkä, konkreettinen = kivijalka
    - Kunnan OPS
3. Yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa
    - Eri hallintokuntien edustajista koottu ohjaus- tai yhteistyöryhmä, jonka keskeisenä tavoitteena on resurssien yhdistäminen ja toimenpiteiden yhteinen suunta
4. Systemaattinen malli koulujen työhön
    - Koulun OPS
    - Koulujen työ/kehittämissuunnitelmat
    - Koulun tasolla työryhmä tai työpari
    - Matkalla Liikkuvaksi kouluksi työkalujen hyödyntäminen
    - Koulujen yhteistyö / verkostoituminen

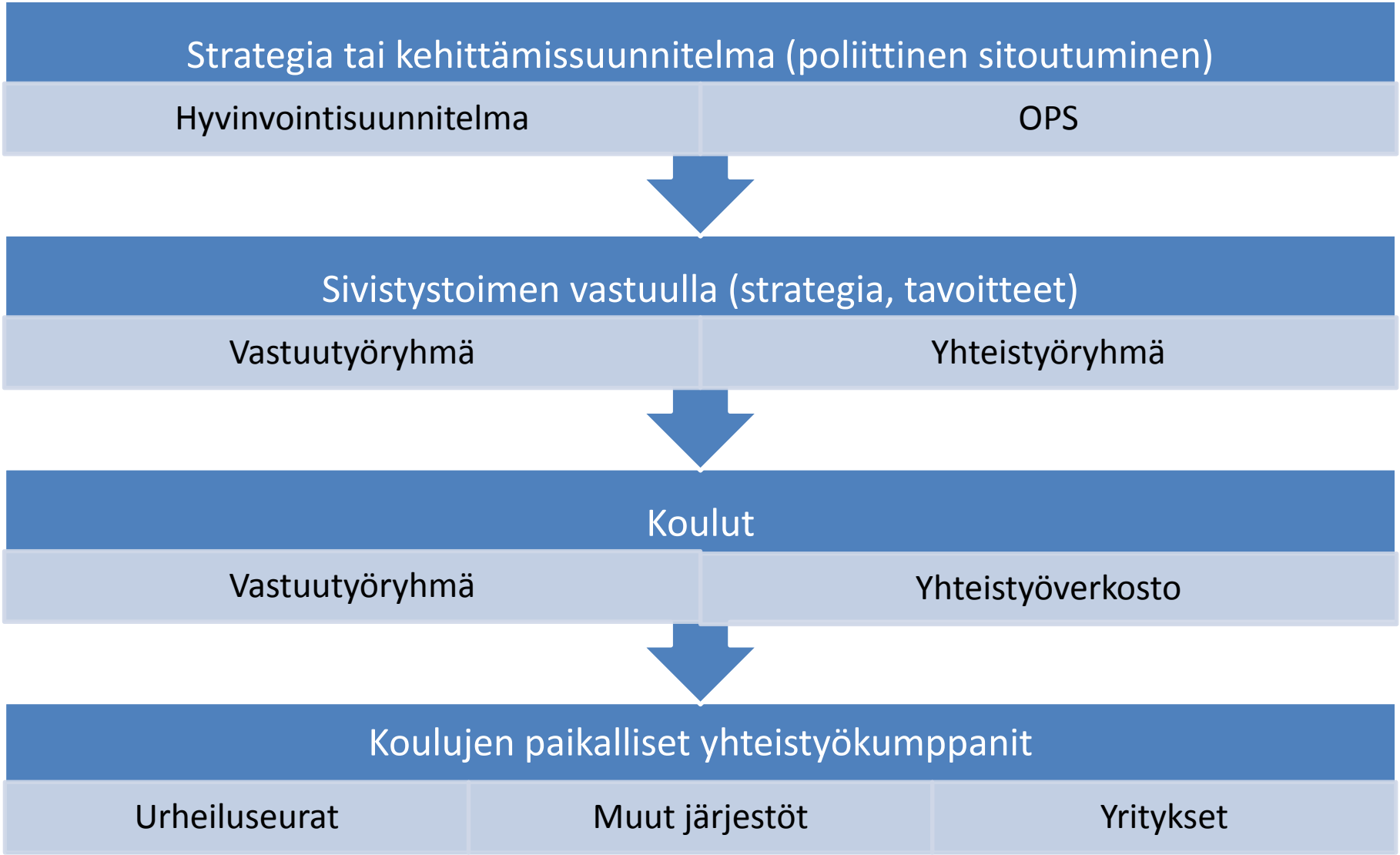
Strategia tai kehittämissuunnitelma (poliittinen sitoutuminen)
Hyvinvointisuunnitelma
OPS
Sivistystoimen vastuulla (strategia, tavoitteet)
Vastuutyöryhmä
Yhteistyöryhmä
Koulut
Vastuutyöryhmä
Yhteistyöverkosto
Koulujen paikalliset yhteistyökumppanit
Urheiluseurat
Muut järjestöt
Yritykset

Kaupungin strategia (valtuustokausi)

Palvelusuunnitelma/Puitesopimus (valtuustokausi)

Palvelusopimus (vuosittain)

Yksiköiden toiminta- ja kehittämissuunnitelmat (lukuvuosi ja valtuustokausi)
Hankkeet ja projektit
Opetussuunnitelma ja sen liitteet / laatukriteerit

Seuranta, arviointi ja toiminnan ohjaus

Konnarin koulun tiimirakenne

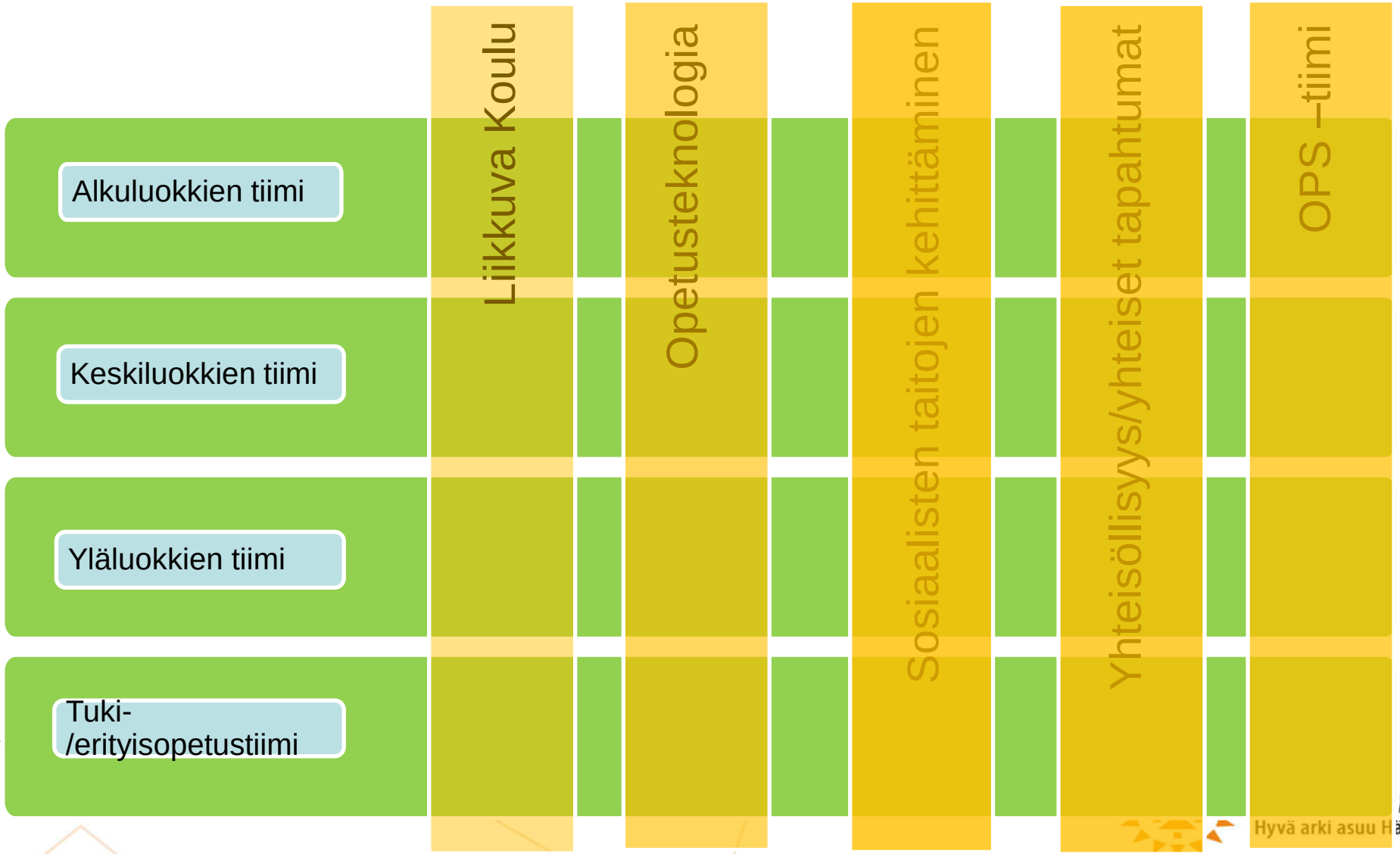

VAASAN KOORDINAATIOMALLI

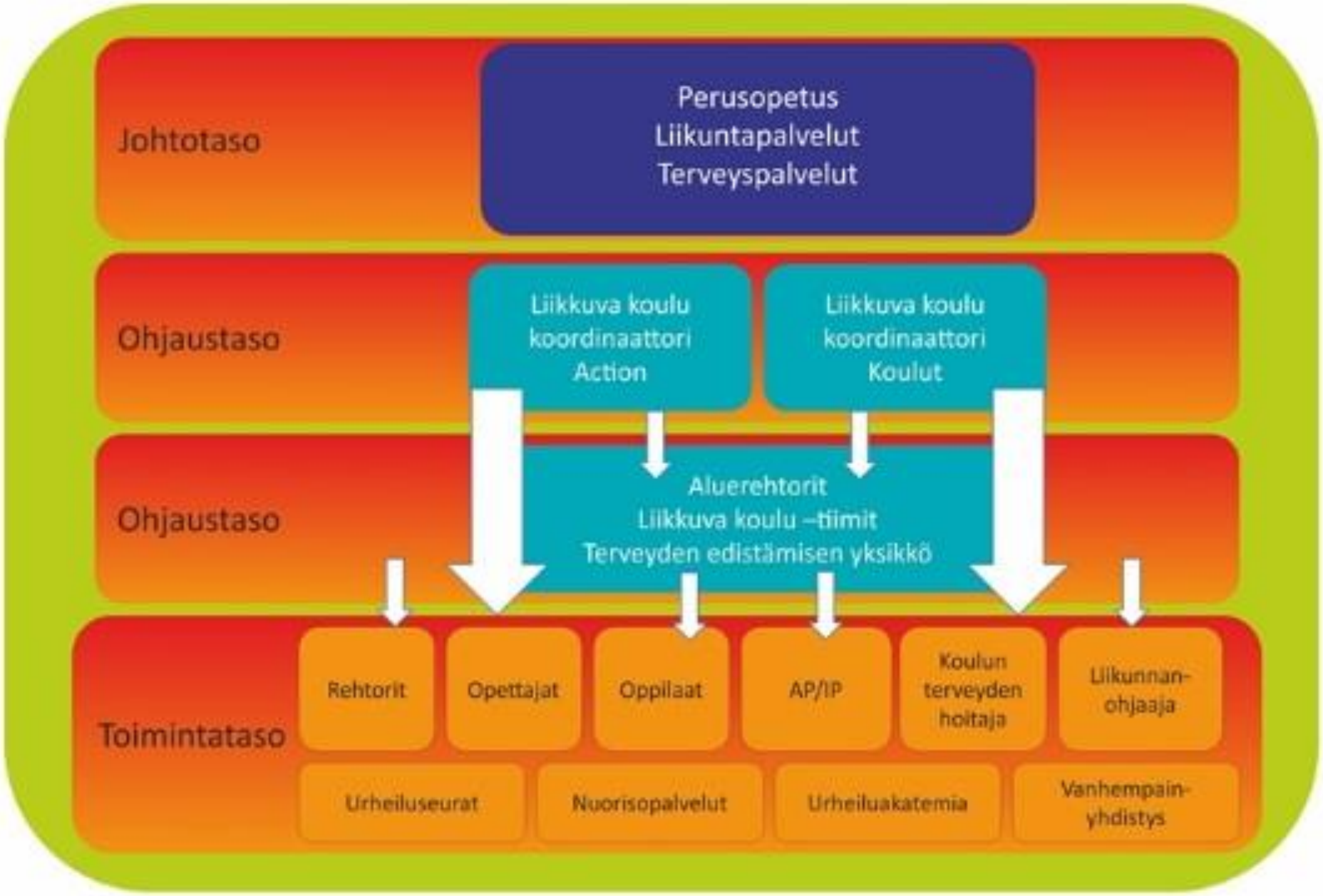

Miten kunta voi tukea koulujen kehittämistyötä?

1. Luoda yhteistyölle toimivat rakenteet
    - Koulun sisällä, koulujen välillä (kouluvierailut, kummikoulut, verkostotapaamiset kunnan sisällä ja yli kunnan rajojen)
    - Muiden hallintokuntien tuki kouluille (liikunta/tekninen/puisto…)
    - Yhteistyön rakentaminen koulujen ja 3. sektorin toimijoiden kanssa
2. Tilaa ja aikaa liikkeelle kouluissa
    - Koulupäivän rakenne, resursseja harrastus- ja kerhotoimintaan
3. Koulujen olosuhteiden kehittäminen
    - Välinehankinnat, koulun pihojen kunnostaminen lähiliikuntapaikaksi, uusia sisätiloja liikkumiselle, kevyen liikenteen väylät…
4. Opettajien täydennyskoulutukseen resursseja
    - VESO-päivät, koko työyhteisön yhteiset koulutukset, kuntatason koulutukset
5. Oppilaiden osallisuutta tukevien rakenteiden luominen
    - Luokka – oppilaskunta – kunnan tason oppilasryhmä

Millaista apua kunnat voisivat odottaa?

- Perusteluja poliittisille päättäjille ja myös koulutasolle
  - Keskeisiin ongelmiin vastauksia: esim. lapset kouluissa levottomia ja lyhytjännitteisiä – aktiivisempi koulupäivä ja lasten osallisuus vastauksena
  - Tutkimushavaintojen tiivistyksiä ja niiden johtopäätöksiä
  - Toiminnan vaikuttavuuden arviointi - talousvaikutukset
- Innostava visio – prosessin kuvauksia, malleja - työkaluja
- Verkostoitumista samankaltaisten kuntien sivistystoimien kanssa
- Uskon vahvistusta

- Lisäksi kunnalta vaaditaan: toimivaa rakennetta ylhäältä alas ja alhaalta ylös (= vuoropuhelua, kohtaamisia), systemaattista työskentelyä, kurinalaisuutta

Tulevaisuuden Liikkuva koulu = koulu, jossa toteutuu aktiivinen ja viihtyisä koulupäivä

1. Kehittää pitkäjänteisestä toimintaansa itsearvioinnin pohjalta – kehittävä työote
2. Kehittää toimintaansa yhteisönä – yhdessä opettajien, muun henkilökunnan ja oppilaiden kanssa
3. Kehittää henkilöstön osaamista jatkuvasti
4. Käyttää leikkiä, fyysistä aktiivisuutta ja toiminnallista oppimista keskeisinä työskentelymuotoina
5. Verkostoituu paikallisesti ja alueelliseesti muiden koulujen kanssa
6. Tekee yhteistyötä vanhempien ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa (järjestöt, yritykset)

Kohti liikuntamyönteistä toimintakulttuuria – apuna Matkalla Liikkuvaksi kouluksi työkalut

Lähde liikkeelle	Kehitä toimintaa	Vakiinnuta
• Päätös mukaan lähtemisestä ja organisoituminen koulun tasolla • Nykyisen toiminnan arviointi • Ensimmäisten kehittämistoimenpiteiden suunnittelu ja käynnistäminen	• Kehittämistoimenpiteiden suunnitelmallisuuden ja niiden määrän lisääminen • Toiminnan laadun kehittäminen • Liikettä estävien rutiinien muuttaminen	• Toimintakulttuurin pysyvä muutos koulussa • Kehittävän työotteen sisäistäminen • Yhteistyö alueen muiden toimijoiden kanssa • Liikkuva koulu tunnus/palkinto tms.
1-2 lukuvuotta	2-3 lukuvuotta	2-3 lukuvuotta

Liikkuvan koulun ydinsisällöt

Fyysinen aktiivisuus | Oppiminen | Osallisuus

Toiminnan järjestäminen

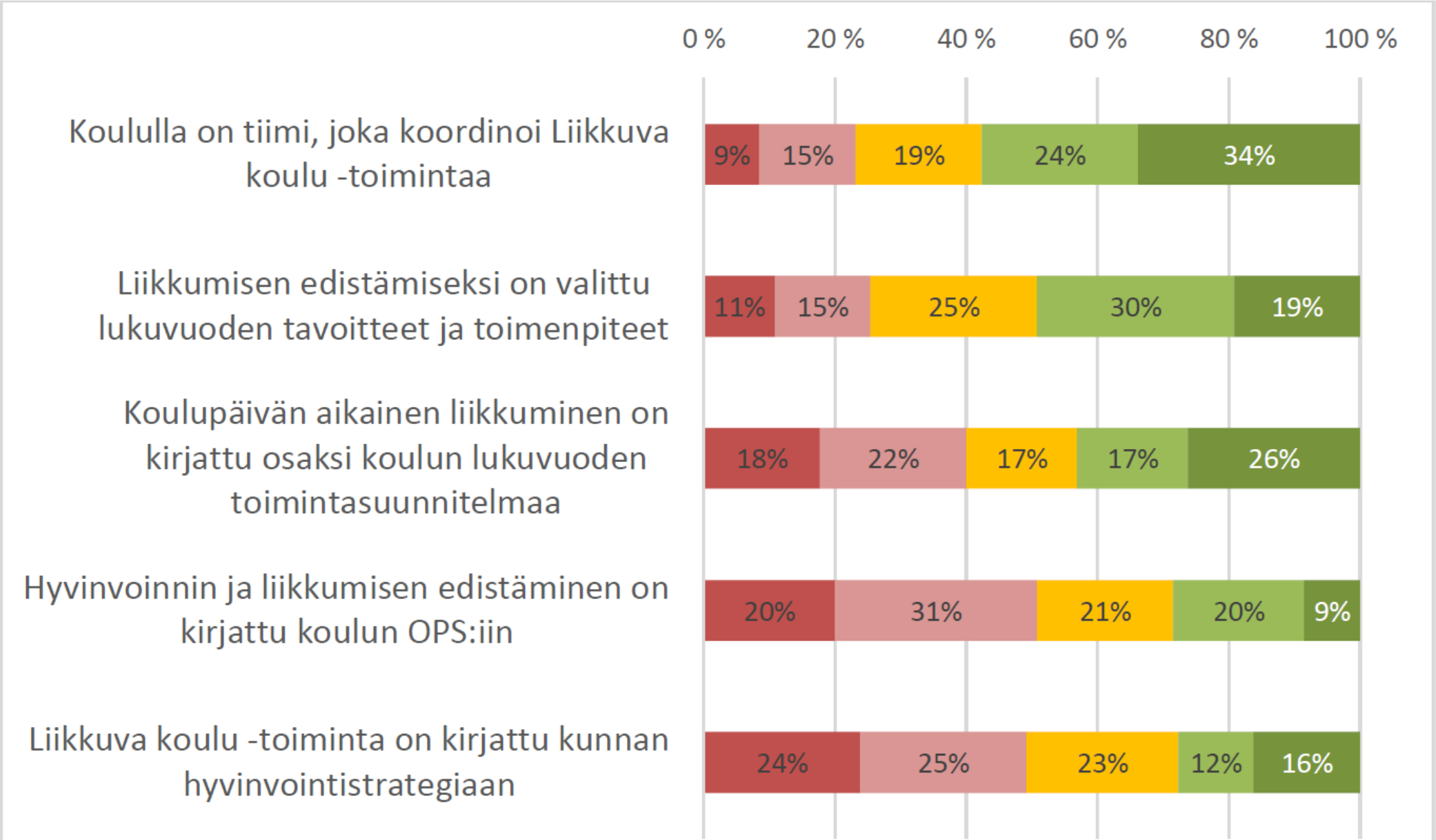

Yhteistyö oppilaiden liikkumisen edistämiseksi

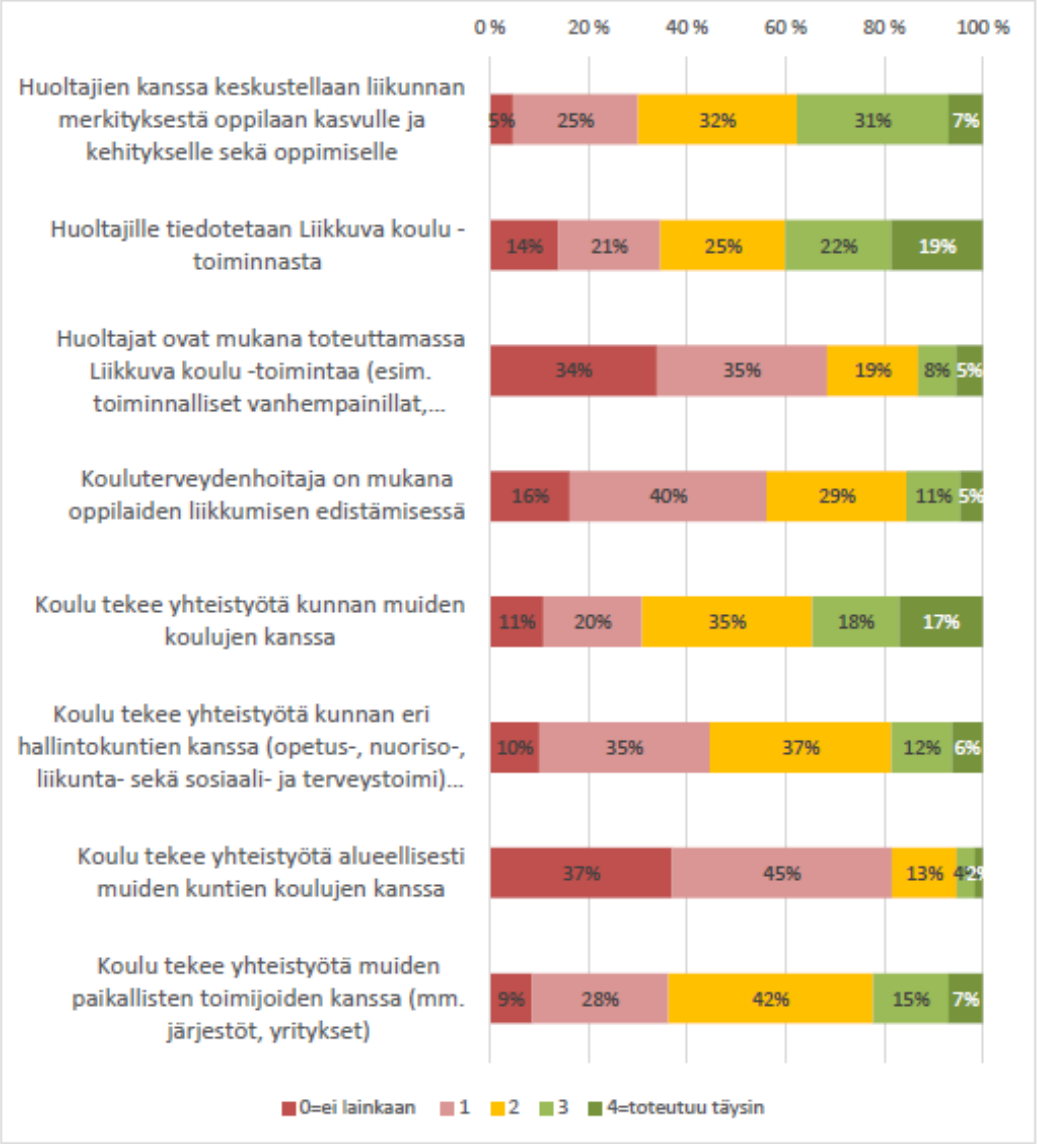

Ohjelman ja sen verkostotyön tavoitteet

- Kehittää kunnille ja kouluille tarjottavia tukipalveluja verkostomaisella työotteella
- Lisätä Liikkuva koulu toimijoiden välistä vuorovaikutusta, jakamista sekä toisilta oppimista paikallis- ja aluetasolla
- Luoda paikallistasolle toimiva yhteistyömalli ja vakiinnuttaa se pysyväksi toiminnaksi
- Liikuntamyönteisen toimintakulttuurin juurruttaminen ohjelmassa mukana oleviin kouluihin